

Research Paper

Cross-validation of the Light Triad Personality Traits Model

Rahim Yousefi*¹

1. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Psychology & Education, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran

DOR: [20.1001.1.27173852.1401.17.66.23.3](https://doi.org/20.1001.1.27173852.1401.17.66.23.3)

URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_15284.html

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

**Prosocial behavior,
Empathy, Compassion,
Altruism**

**Received:
Accepted:
Available:**

Light personality traits are a new formulation of social orientation and behaviors that include empathy, compassion, and altruism. This study aimed to introduce and study the psychometric properties of the Persian version of the Light Triad Scale in an Iranian sample. For this purpose, 400 undergraduate students were selected by cluster sampling and evaluated by Light Triad Scale and Dirty Dozen Scale. The sample was split into two groups for exploratory and confirmatory factor analysis. Exploratory factor analysis showed that the three factors of empathy, compassion, and altruism can be extracted and explain a total of 58% of the variance of scores. Confirmatory factor analysis revealed that the factor of light personality traits in the higher-order is composed of three lower-order factors of empathy, compassion, and altruism and the model has good fitness. The homogeneity coefficient of items was obtained by calculating Cronbach's alpha for the whole scale of 0.92 and the components of empathy, compassion, and altruism were 0.88, 0.88, and 0.87, respectively. Examining the relationship between light personality traits and the three traits of Machiavellianism, psychopathy and narcissism showed a significant negative relationship between them. There were also differences between men and women in the traits of empathy, compassion, and altruism. The light triad personality model consists of three low-order factors: empathy, compassion, and altruism, and can be used as an appropriate tool to assess clear personality traits.

* Corresponding Author: Rahim Yousefi

E-mail: yousefi@azaruniv.ac.ir

مقاله پژوهشی

اعتباریابی متقاطع مدل صفات سه‌گانه روشن شخصیت

رحیم یوسفی^{*۱}

۱. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران.

DOR: [20.1001.1.27173852.1401.17.66.23.3](https://doi.org/10.27173852.1401.17.66.23.3)URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_15284.html

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

رفتار جامعه پسند، همدلی، شفقت، نوع‌دوستی

صفات روشن شخصیت فرمول‌بندی جدیدی از جهت‌گیری و رفتارهای اجتماع پسند است که شامل همدلی، شفقت و نوع‌دوستی است. پژوهش حاضر با هدف معرفی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس صفات سه‌گانه روشن شخصیت انجام شد. برای این منظور تعداد ۴۰۰ نفر دانشجوی کارشناسی به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب و به وسیله ابزارهای مقیاس صفات روشن شخصیت و مقیاس دوجین کثیف مورد ارزیابی قرار گرفتند. نمونه پژوهش جهت تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی به دو گروه تقسیم شد. تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که سه عامل همدلی، شفقت و نوع‌دوستی قابل استخراج است و در مجموع ۵۸ درصد از واریانس نمرات را تبیین می‌کند. تحلیل عاملی تأییدی آشکار کرد عامل صفات روشن شخصیت در مرتبه بالاتر از سه عامل مرتبه پایین همدلی، شفقت و نوع‌دوستی تشکیل شده است و مدل از برازش مطلوبی برخوردار است. بررسی ضریب همسانی گویه‌ها از طریق محاسبه آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۲ و برای مؤلفه‌های همدلی، شفقت و نوع‌دوستی به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۸ و ۰/۸۷ به دست آمد. بررسی رابطه بین صفات روشن شخصیت با صفات سه‌گانه ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی نشانگر رابطه منفی معنادار بین آنها بود. همچنین بین زنان و مردان از لحاظ صفات همدلی، شفقت و نوع‌دوستی تفاوت وجود داشت. مدل صفات روشن شخصیت از سه عامل مرتبه پایین همدلی، شفقت و نوع‌دوستی تشکیل شده است و می‌تواند به‌عنوان ابزاری مناسب برای ارزیابی صفات روشن شخصیت استفاده شود.

دریافت شده:

پذیرفته شده:

منتشر شده:

* نویسنده مسئول: رحیم یوسفی

رایانامه: yousefi@azaruniv.ac.ir

مقدمه

حوزه روان‌شناسی شخصیت به‌ویژه آسیب‌شناسی شخصیت انباشته از مدل‌های مختلفی است که سعی در فرمول‌بندی الگوهای شخصیتی مرضی و ناسازگارانه و به‌ویژه رفتارها و صفات ضداجتماعی داشته‌اند. به‌عنوان یک نمونه، مدل صفات سه‌گانه تاریک شخصیت^۱ که شامل ماکیاولیسم^۲، جامعه‌ستیزی^۳ و خودشیفتگی^۴ (پالاس و ویلیامز، ۲۰۰۲؛ جونز و پالاس، ۲۰۱۴؛ یوسفی و پیری، ۱۳۹۵) است و مدل‌های بسط یافته آن مانند مدل صفات چهارگانه تاریک^۵ شخصیت (بوکلز، جونز، پالاس، ۲۰۱۳؛ شابرول، ون-لین، راجرز، سیجرن، ۲۰۰۹؛ یوسفی و ایمان‌زاد، ۱۳۹۷) و مدل صفات پنج‌گانه تاریک شخصیت (زیگلر-هیل و مارکوس، ۲۰۱۶؛ یوسفی، احمدی و میرزا زاده، ۱۴۰۰) درصدد توصیف صفات ضداجتماعی بوده‌اند. اما آنچه در این حوزه مورد غفلت قرار گرفته است توجه به جنبه‌های مثبت شخصیت و به‌عبارت‌دیگر رفتارها و صفات اجتماع‌پسند^۶ شخصیت بوده است. در دهه‌های اخیر هم‌زمان با گسترش مدل صفات تاریک شخصیت، شاهد افزایش چشمگیر آن دسته از تحقیقات تجربی بودیم که به درک جنبه‌های شخصیت اجتماع‌پسند اختصاص پیدا کردند (تیلمن، اسپادارو و بالیت، ۲۰۲۰). در مدل‌های مبتنی بر جنبه‌های مثبت و اجتماع‌پسند شخصیت، معمولاً یک قانون طلایی درباره رفتار اجتماع‌پسند وجود دارد: با دیگران آن‌گونه رفتار کنید که مایلید با شما چگونه رفتار شود. گرایش‌های اجتماع‌پسندانه اصطلاحی کلی است برای اشاره به هیجان‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای مثبتی که معطوف به دیگران هستند و ممکن است از طریق اعمالی مانند مشارکت، کمک بخشی و همکاری جلوه کنند (کنافو-نوام و همکاران، ۲۰۱۵). رفتارهای اجتماع‌پسند به طیف گسترده‌ای از رفتارهای داوطلبانه اشاره دارد که صرف‌نظر از انگیزه‌شان، به نفع دیگران یا جامعه است (جانسون، ۲۰۱۸).

پژوهش‌ها در زمینه رفتارهای اجتماع‌پسند عمدتاً متمرکز بر عوامل محیطی و موقعیتی بوده‌اند ولی در حال حاضر پژوهش‌هایی در دسترس است که علاوه بر عوامل موقعیتی، ویژگی‌ها و صفات شخصیتی را به رفتارهای اجتماع‌پسند، مانند مشارکت، همکاری یا کارهای داوطلبانه برای کمک به افراد نیازمند، مرتبط کرده است (هاباشی، گراتسیانو، هور، ۲۰۱۶). افراد با رفتارهای اجتماع‌پسند بالا، برخلاف افراد دارای صفات تاریک شخصیت که خود محور هستند، به طور خاص دیگر محور هستند (استاب، ۲۰۰۳).

اخیراً در تلاش برای فرمول‌بندی تمایلات و رفتارهای جامعه‌پسند در قالب صفات شخصیت، مدل صفات سه‌گانه روشن^۷ شخصیت (کافمن، یادن، هاید، تسویاما، ۲۰۱۹) متشکل از سه مؤلفه همدلی^۸، شفقت^۹ و نوع‌دوستی^{۱۰} مطرح شده است (جانسون، ۲۰۱۸). همدلی سازه‌ای است که در حوزه‌های

1. Dark Triad Personality
2. Machiavellianism
3. Psychopathy
4. Narcissism
5. Dark Tetrad
6. Prosocial behaviors

مختلف روان‌شناسی مانند روان‌شناسی اجتماعی، تحولی و شخصیت مورد مطالعه قرار گرفته است، ولی این‌که همدلی از چه چیزی تشکیل شده است هنوز به عنوان یک چالش مطرح است. برخی پژوهشگران همدلی را به عنوان فرایندی توصیف می‌کنند که در آن یک فرد محرک‌های هیجانی دیگران را درک کرده و نسبت به آنها واکنش نشان می‌دهد (بیرد و ویدینگ، ۲۰۱۴) و برخی آن را به عنوان یک توانایی ذاتی و سرشتی می‌شناسند. به عنوان یک صفت اجتماع‌پسند، همدلی در حوزه روان‌شناسی شخصیت توجه قابل ملاحظه‌ای را دریافت کرده و منجر به شکل‌گیری چندین مقیاس خود-گزارشی^{۱۱} شده است. همدلی به عنوان یک ویژگی شخصیتی، به تفاوت‌های فردی در تمایل به پاسخگویی همدلانه اشاره دارد. با وجود تعاریف متنوع، به نظر می‌رسد پژوهشگران بر سر این موضوع توافق دارند که همدلی شامل دو مؤلفه شناختی و عاطفی است (بارن-کوهن و ویلرایت، ۲۰۰۴؛ رانکین، کرامر و میلر، ۲۰۰۵؛ جولیف و فارینگتون، ۲۰۰۶). همدلی عاطفی، به واگیری هیجانی (تجربه یا واکنش در برابر احساسات فردی دیگر) و همدلی شناختی، به توانایی شناخت و درک احساسات دیگران اشاره دارد (جولیف و فارینگتون، ۲۰۰۶).

شفقت به عنوان یک ویژگی شخصیتی، توانایی احساس صمیمیت و نگرانی برای افراد دچار ناراحتی و ایجاد انگیزه برای کاهش آن ناراحتی است (سینگر و کلیمسکی، ۲۰۱۴). کانوف، مایلیس، ورلین، داتون، فراست، لیلیوس (۲۰۰۴) سه جنبه از شفقت را مطرح کرده‌اند که شامل توجه، احساس و پاسخ می‌باشد. علاوه بر این، پامی‌یر (۲۰۱۰) سه مؤلفه شفقت را شناسایی کرده است که در برگیرنده مهربانی (نگرانی برای رنج دیگران در برابر انتقاد و بی‌تفاوتی)، ذهن آگاهی (تشخیص رنج بدون درماندگی در برابر آن) و حس مشترک انسانی^{۱۲} (رنج برای همه اتفاق می‌افتد) است. اخیراً، استراس و همکاران (۲۰۱۶) پنج عنصر را برای شفقت مطرح کرده‌اند: شناخت رنج، تحمل پریشانی، نگرانی برای دیگران که رنج می‌برند (طنین عاطفی)، تمایل به کاهش رنج دیگران و درک جهانی بودن رنج انسان. با این که پژوهشگران بر سر تعداد مؤلفه‌های شفقت بحث می‌کنند ولی نکته مهم این‌که این مؤلفه‌ها با یکدیگر هم‌پوشانی دارند و هر مفهوم بندی از این سازه در برگیرنده مؤلفه‌های شناختی، عاطفی و رفتاری است.

مفهوم نوع‌دوستی تاریخچه‌ای طولانی دارد. با این وجود، علی‌رغم پژوهش‌های قابل توجه در مورد رفتارهای اجتماع‌پسند، هنوز بر سر این مسئله که نوع‌دوستی چیست، توافق وجود ندارد. با این وجود، نوع‌دوستی نوعی رفتار اجتماع‌پسند است که در آن یک فرد بدون انتظار پاداش مادی یا اجتماعی، به شخص دیگری که نیازمند است با وجود هزینه‌های زیاد برای خودش، کمک می‌کند. نوع‌دوستی به عنوان یک صفت، به یک جهت‌گیری

7. Light Triad Traits
8. Empathy
9. Compassion
10. Altruism
11. Self-report
12. Common humanity

عنوان مثال رفتارهای یاورانه در گذشته) است. اشکال این آزمون این است که کمک‌های داوطلبانه و غیر داوطلبانه را تفکیک نمی‌کند. همچنین مشخص نیست که همدلی، شفقت و نوع دوستی در این مقیاس چگونه گنجانده شده است؛ بنابراین مشاهده می‌شود که در ادبیات پژوهشی در زمینه مطالعه و اندازه‌گیری صفات اجتماع پسند شکاف وجود دارد.

در یک تلاش پژوهشی منسجم و به منظور رفع مشکلات و شکاف موجود در زمینه سنجش صفات شخصیت اجتماع پسند، جانسون (۲۰۱۸) مقیاس جهت‌گیری اجتماع پسند را با عنوان مقیاس صفات سه‌گانه روشن شخصیت با سه عامل مرتبه پایین‌تر (همدلی، شفقت، نوع دوستی) ارائه کرده است که گویه‌های آن از مقیاس‌های موجود در حوزه همدلی، مانند مقیاس همدلی اساسی^۳ (جولیف و فارینگتون، ۲۰۰۶)، پرسشنامه همدلی تورنتو^۴ (اسپرینگ، مک‌کینون، مار، لوین، ۲۰۰۹)، سنجش ابعاد عاطفی و شناختی همدلی^۵ (واشون و لینام، ۲۰۱۶)، پرسشنامه همدلی شناختی و عاطفی^۶ (رانی‌بر، رینت، کوکران، دراک، شریان، ولم، ۲۰۱۱)؛ مقیاس‌های موجود در زمینه شفقت مانند شاخص واکنش‌گری بین‌فردی^۷ (دیویس، ۱۹۸۳)، مقیاس شفقت^۸ (پامی‌یر، ۲۰۱۰) و ابزارهای موجود در حیطه نوع دوستی مانند مقیاس نگرش‌های مرتبط با کمک^۹ (نیکل، ۱۹۹۸) اقتباس و پس از بررسی‌های روان‌سنجی در قالب یک مدل یک‌یک‌پارچه ارائه شده است. مزیت عمده این ابزار ارائه یک مدل سه‌عاملی از صفات روشن شخصیت است که اولاً در قالب یک مدل ادغام شده‌اند و دوم این‌که هر کدام دارای بعدی مستقل و واحد هستند؛ بنابراین ابزاری مورد نیاز است تا بتواند صفات شخصیتی اجتماع پسند را به شیوه‌ای سریع و البته جامع و در ارتباط متقابل با همدیگر بسنجد. هدف مطالعه حاضر معرفی و بررسی شاخص‌های روان‌سنجی نسخه فارسی مقیاس صفات سه‌گانه روشن شخصیت به روش اعتباریابی متقاطع در جمعیت ایرانی می‌باشد و درصدد پاسخگویی به سؤال‌های زیر می‌باشد:

- ۱- آیا مدل صفات روشن شخصیت به عنوان یک عامل مرتبه بالا، به‌وسیله سه عامل مرتبه پایین همدلی، شفقت و نوع دوستی قابل کشف است؛ ۲- آیا ساختار عاملی کشف‌شده برای صفات روشن شخصیت از برازش مناسب برخوردار است؛ ۳- آیا مقیاس صفات روشن شخصیت و مؤلفه‌های آن با صفات سه‌گانه تاریک شخصیت یعنی ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی، خودشیفتگی همبستگی دارد؛ و در نهایت، ۴- آیا بین زنان و مردان از لحاظ صفات روشن شخصیت تفاوت وجود دارد.

روش

این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی است و به اعتباریابی یک ابزار روان‌سنجی می‌پردازد. جامعه آماری دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان بود که در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۹-۹۸ مشغول

کلی برای انجام رفتارهایی اشاره دارد که در نهایت به نفع دیگران است. رفتارهایی که معطوف به کمک به دیگران است ولی انگیزه‌های خودخواهانه مانند کسب موقعیت اجتماعی در آن وجود دارد، اجتماع پسند هست ولی نوع دوستانه نیست (بتسون، ۲۰۱۱). علاوه بر مفهوم بندی کلی و رایج از نوع دوستی، شکل خاصی از آن با عنوان نوع دوستی روان‌شناختی مورد توجه روان‌شناسان بوده است. نوع دوستی روان‌شناختی^۱ بر هدف نهایی بهبود رفاه دیگری و نه صرفاً رفتارهای یاورانه کلی تأکید دارد (بتسون، ۲۰۱۱)؛ این مفهوم بندی از نوع دوستی به جای پیامد آن، بر نیت پشت پرده رفتارهای اجتماع پسند متمرکز است. در دیدگاهی دیگر، دو نوع فرعی از نوع دوستی روان‌شناختی توسط پژوهشگران این حوزه مطرح شده است که شامل نوع دوستی قوی و نوع دوستی ضعیف هست (دیویس، ۱۹۹۶). بر اساس نوع دوستی قوی، اعمال یاورانه‌ای که به منظور احساس غرور یا جلوگیری از گناه انجام می‌شوند و به عبارت دیگر خودخواهانه قلمداد می‌شوند، مستثنا از نوع دوستی هستند. در مقابل، نوع دوستی ضعیف، امکان دستیابی به پاداش‌های درونی (به عنوان نمونه غرور) یا جلوگیری از تنبیه‌های درونی (به عنوان مثال گناه/شرم) را فراهم می‌کند.

سنجش‌های اخیر از صفات اجتماع پسند مانند همدلی، شفقت و نوع دوستی محدودیت‌هایی دارد. اول این‌که سنجش و ارزیابی هر یک از این صفات از نظر ساختار عاملی و محتوا، وابسته به مفهوم بندی نویسندگان از سازه هستند و دوم این‌که هر کدام به‌وسیله ابزارهای مختلفی که از لحاظ تعداد گویه‌ها و زیرمقیاس‌ها هم‌تراز و موازی نیستند، مورد سنجش قرار گرفته‌اند (جانسون، ۲۰۱۸). به عنوان مثال، رایج‌ترین مقیاس، یعنی شاخص واکنش بین فردی (دیویس، ۱۹۸۳)، حاوی زیرمقیاس‌هایی است که با نظریه‌های جدید همدلی انطباق ندارد و به جای همدلی، بیشتر نگرانی همدلانه را منعکس می‌کند. مقیاس شفقت (پامی‌یر، ۲۰۱۰) مقیاس جدیدی است که با الهام از بودائیسم ساخته شده است که شامل مؤلفه‌هایی مانند مهربانی، حس مشترک انسانی و ذهن آگاهی است؛ برخی از مؤلفه‌های این مقیاس ممکن است با نگرش‌ها و ارزش‌های نوع دوستانه (حس مشترک انسانی) یا همدلی (ذهن آگاهی) همپوشانی داشته باشند. در نهایت، مقیاس خود-گزارشی نوع دوستی (راشتون، کریسجون، سینتیا فکن، ۱۹۸۱) به جای تمایلات و نگرش‌های نوع دوستانه عمومی، بیشتر بر فراوانی رفتارهای یاورانه گذشته متمرکز شده است. علاوه بر این، چندین گویه آن وابسته به فرهنگ است و کاربرد آن را محدود می‌کند.

تا به امروز، تلاش‌های کمی برای ادغام همدلی، شفقت و نوع دوستی در زیر چتر شخصیت اجتماع پسند صورت گرفته است. تنها آزمون موجود شامل مجموعه آزمون شخصیت اجتماع پسند^۲ پینر (۲۰۰۲) است که حاکی از ساختار دو عاملی متشکل از افکار/ احساسات و سودمندی اجتماع پسند (به

6. Questionnaire of Cognitive and Affective Empathy
7. Interpersonal Reactivity Index
8. Compassion Scale
9. Helping Attitudes Scale

1. Psychological altruism
2. Prosocial Personality Battery (PSB)
3. Basic Empathy Scale
4. Toronto Empathy Questionnaire
5. Affective and Cognitive Measure of Empathy

به تحصیل بودند و حجم آن برابر با ۵۲۰۰ نفر بود. از جامعه فوق همسو با جدول تعیین حجم نمونه مورگان تعداد ۴۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه-ای انتخاب شدند؛ به این صورت که از میان دانشکده‌ها با توجه به نسبت جنسیت و تعداد دانشجویان هر دانشکده کلاس‌هایی به عنوان خوشه انتخاب شد. در همان مرحله گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌های اجرا شده از لحاظ مخدوش و بی‌پاسخ بودن مورد غربالگری قرار گرفت و فرایند نمونه‌گیری تا رسیدن به حجم نمونه تعیین شده ادامه یافت. تعداد دختران ۲۸۷ نفر و میانگین و انحراف استاندارد سن آنها 20.76 ± 2.89 بود. تعداد پسران ۱۱۳ نفر و میانگین و انحراف استاندارد سن آنها 21.14 ± 2.92 بود. از لحاظ رعایت اصول اخلاقی در پژوهش، از آزمودنی‌ها خواسته شد پرسشنامه را بدون نام تکمیل نمایند و رضایت آگاهانه آنها جهت مشارکت در پژوهش اخذ شد. داده‌های پژوهش به روش میدانی و با استفاده از ابزارهای زیر گردآوری شدند:

۱- **مقیاس صفات سه‌گانه روشن شخصیت**^۱: این مقیاس توسط جانسون (۲۰۱۸) به عنوان یک نسخه کوتاه برای سنجش صفات روشن شخصیت که شامل سه مؤلفه همدلی، شفقت و نوع‌دوستی بود، با اقتباس از ابزارهای موجود ساخته شده است. دارای ۲۴ گویه است که از آزمودنی‌ها می‌خواهد تا در یک مقیاس ۵ درجه‌ای (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵) پاسخ بدهند. در این مقیاس هرکدام از صفات سه‌گانه به وسیله ۸ گویه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (همدلی: گویه‌های ۱ تا ۸؛ شفقت: گویه‌های ۹ تا ۱۶؛ نوع‌دوستی: گویه‌های ۱۶ تا ۲۴) و سؤالات ۲۱، ۲۲، ۲۰، ۱۸، ۱۵، ۱۲، ۸، ۷، ۴، ۱۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. بررسی سازندگان اصلی نشان داد که ساختار سه عاملی مقیاس قابل کشف بود، همچنین نتایج تحلیل عاملی تأییدی برای بررسی برازش مدل اکتشاف شده حاکی از تأیید مدل سه عاملی بود (مقدار χ^2 دو برابر با $848/95$ و درجه آزادی برابر با ۲۶۶، شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد برابر با ۰/۰۷، شاخص برازش مقایسه‌ای برابر با ۰/۹۲ و شاخص توکر-لوییس برابر با ۰/۹۱ بود). ضریب همسانی درونی گویه‌های مقیاس برای کل مقیاس برابر با ۰/۸۸ و برای مؤلفه‌های همدلی، شفقت و نوع‌دوستی به ترتیب برابر با ۰/۶۷، ۰/۸۰ و ۰/۷۹ به دست آمده بود.

۲- **مقیاس دوجین کثیف**^۲: این پرسشنامه توسط جنسون و وبستر (۲۰۱۰) به منظور تهیه یک نسخه کوتاه برای سنجش صفات تاریک شخصیت ساخته شده است. دارای ۱۲ گویه می‌باشد که از شرکت‌کنندگان خواسته می‌شود تا میزان تناسب گویه‌ها با وضعیت خود در یک مقیاس ۷ درجه‌ای (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۷) درجه‌بندی نماید. در این مقیاس هرکدام از سه صفت تاریک شخصیت توسط ۴ گویه سنجیده می‌شود (ماکیاولیسم: ۱، ۲، ۳، ۴؛ جامعه‌ستیزی: ۵، ۶، ۷، ۸؛ خودشیفتگی: ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲). نتایج چهار مطالعه انجام شده توسط سازندگان مقیاس جنیسون و وبستر نشان داد که این مقیاس از روایی و اعتبار بالا و قابل قبولی برخوردار است. ضریب پایایی

بازآزمایی^۳ برای کل مقیاس و همچنین زیرمقیاس‌ها توسط سازندگان اصلی در دامنه‌ای از ۰/۷۶ تا ۰/۸۷ به دست آمده است. ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس در ایران توسط یوسفی و پیری (۱۳۹۵)، یوسفی و ایمان‌زاد (۱۳۹۷) و یوسفی، احمدی و میرزا زاده (دارای پذیرش) مورد بررسی قرار گرفته است که نشانگر روایی سازه^۴ خوب مقیاس در نمونه ایرانی است. در مطالعه یوسفی و پیری (۱۳۹۵) ضریب باز آزمایی پرسشنامه برای کل مقیاس ۰/۷۵ و برای مؤلفه‌های خودشیفتگی ۰/۷۹، ماکیاولیسم ۰/۸۰ و جامعه‌ستیزی ۰/۶۶ بود. به منظور سنجش همسانی درونی^۵ آزمون پرسشنامه دوجین کثیف از روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده بود که برای عامل‌های خودشیفتگی ۰/۷۷، ماکیاولیسم ۰/۷۲، جامعه‌ستیزی ۰/۶۸ و برای کل مقیاس ۰/۷۶ بود. برای ارزیابی روایی همگرای پرسشنامه دوجین کثیف، از پرسشنامه‌های شخصیت خودشیفته نسخه ۱۶ گویه‌ای، مقیاس جامعه‌ستیزی نسخه کوتاه پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا و هم‌چنین پرسشنامه ماکیاولیسم-۵ استفاده شده بود که نشانگر روایی همگرای بالا بود (یوسفی و پیری، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر مقادیر آلفای کرونباخ برای عامل‌های ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی به ترتیب برابر با ۰/۷۴، ۰/۷۶ و ۰/۶۹ به دست آمد.

داده‌های پژوهش به وسیله روش‌های آماری توصیفی و استنباطی مانند ضریب همبستگی، تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی و با استفاده از نرم‌افزارهای آماری SPSS و LISREL تحلیل شد. برای آماده‌سازی مقیاس، در وهله اول مقیاس صفات روشن شخصیت با کسب اجازه سازندگان اصلی به فارسی برگردانده شد و سپس از یک متخصص زبان انگلیسی خواسته شد تا نسخه فارسی را مجدد به انگلیسی ترجمه کند و به این ترتیب نسخه فارسی اصلاح شد. از دو نفر متخصص روان‌شناسی خواسته شد تا روایی ظاهری پرسشنامه را بررسی و تأیید کنند. پرسشنامه قبل از اجرای روی نمونه اصلی، به صورت محدود روی یک گروه ۲۵ نفری از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد روان‌شناسی اجرا و در نهایت از لحاظ روان و گویا بودن اصلاح شد. جهت رعایت اصول اخلاقی ضمن اعلام داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش، رضایت گروه نمونه برای شرکت در پژوهش جلب شد و اعلام شد که نیازی به ذکر نام و نام خانوادگی نیست.

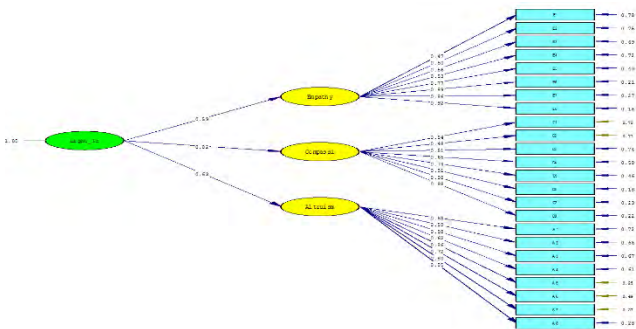
نتایج

برای بررسی ساختار عاملی مقیاس صفات روشن شخصیت از روش اعتباریابی متقاطع^۶ استفاده شد، به این صورت که نمونه پژوهش به دو گروه ۲۰۰ نفری تقسیم شد و هر یک از گروه‌ها با استفاده از یکی از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی مورد تحلیل قرار گرفت.

در مرحله اول، از تحلیل عاملی اکتشافی به شیوه تحلیل مؤلفه‌های اصلی استفاده شد. با اجرای یک تحلیل عاملی اولیه، مناسب بودن داده‌ها برای

4. Construct validity
5. Internal consistency
6. Cross-validation

1. Light Triad Scale
2. Dirty Dozen Scale
3. Test re-test

شکل ۱. مدل سه عاملی برازش یافته صفات روشن‌بینی

جدول دو ضرایب استاندارد شده و مقادیر t آنها را در مدل سه عاملی صفات روشن‌بینی نشان می‌دهد. همان‌طور که گزارش شده است همه ضرایب مطلوب هستند و مقادیر t مربوط به آنها بالا است و در سطح $0/001$ معنی‌دار هستند (جدول ۲).

به‌منظور بررسی نیکویی برازش مدل صفات سه‌گانه روشن‌بینی با داده‌های پژوهش، شاخص‌های مربوط به برازش مدل ارائه محاسبه شده است. جدول شماره سه شاخص‌های برازش مدل صفات سه‌گانه روشن‌بینی را نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول شماره سه نشان داده شده است اگرچه شاخص مجذور کای معنادار بود، ولی با توجه به این‌که این شاخص در مواردی که حجم نمونه بالاست معنادار می‌شود، قابل اطمینان نیست. در عوض به‌جای شاخص مجذور کای به تفسیر شاخص دیگری به نام نسبت مجذور کای بر درجه آزادی می‌پردازند. حاصل تقسیم شاخص مجذور کای بر درجه آزادی برابر با $2/81$ است که پایین‌تر از مقدار بحرانی ۳ است. شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد^۳ در این مدل برابر با $0/05$ است. شاخص‌های برازش مقایسه‌ای^۴، شاخص برازش هنجار شده^۵، شاخص برازش هنجار نشده^۶، شاخص برازش فزاینده^۷، شاخص نیکویی نسبی^۸ به ترتیب برابر با $0/92$ ، $0/91$ ، $0/91$ ، $0/93$ و $0/92$ به دست آمد و با توجه به این‌که مقادیر این شاخص‌ها بالای $0/9$ است در نتیجه نشانگر برازش مطلوب مدل هستند (جدول ۳).

تحلیل عاملی مورد بررسی قرار گرفت. مقدار شاخص کفایت نمونه‌گیری^۱ برابر با $0/88$ بود که این مقدار نشان داد که نمونه حاضر از کفایت و بسندگی مطلوبی برای تحلیل برخوردار است. همچنین، آزمون کرویت بارتل^۲ نیز از لحاظ آماری معنی‌دار بود ($p=0/001$ ، $4127/86$) که این مقدار از قابلیت اجرای تحلیل عاملی بر روی داده‌ها پشتیبانی کرد. در ج ریان تحلیل عاملی پرسشنامه از روش چرخش متعامد واریماکس استفاده شد و گویه‌هایی زیر عنوان یک عامل حفظ شدند که وزن عاملی آنها از $0/5$ بالاتر بود. در مجموع سه مؤلفه ارزش ویژه بالاتر از یک داشت که در مجموع $57/44$ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کرد.

جدول یک مؤلفه‌های استخراج شده و همچنین گویه‌های مربوط به هر مؤلفه را نشان می‌دهد. اولین مؤلفه همدلی بود که از طریق گویه‌های ۱ تا ۸ نمایان شد. دومین مؤلفه شفقت بود که به‌وسیله گویه‌های ۹ تا ۱۶ به دست آمد و در نهایت سومین مؤلفه نوع‌دوستی بود که از طریق گویه‌های ۱۷ تا ۲۴ حاصل شد. همچنین ضریب همسانی درونی برای مؤلفه‌های استخراج شده همدلی، شفقت و نوع‌دوستی از طریق محاسبه آلفای کرونباخ به ترتیب $0/88$ ، $0/87$ و برای کل مقیاس $0/92$ به دست آمد (جدول ۱).

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی گویه‌ها، بارهای عاملی مؤلفه‌ها و ضرایب همسانی درونی آنها

گویه‌ها	میانگین استاندارد	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی	همبستگی گویه با نمرة کل	بار عاملی	آلفای کرونباخ	آلفای حذف گویه
گویه ۱	۳/۵۴	۱/۱۷	-۰/۲۱	۰/۲۴	۰/۵۱	۰/۸۴	۰/۸۸	۰/۸۸
گویه ۲	۳/۳۹	۱/۵۴	-۰/۱۷	۰/۱۷	۰/۴۹	۰/۸۳	۰/۸۸	۰/۸۷
گویه ۳	۳/۱۶	۱/۴۶	۰/۲۵	۰/۱۶	۰/۵۳	۰/۸۱	۰/۸۸	۰/۸۷
گویه ۴	۳/۸۱	۱/۲۵	-۰/۲۴	۰/۱۱	۰/۶۲	۰/۷۵	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۵	۳/۴۳	۱/۷۹	-۰/۴۵	۰/۱۷	۰/۵۴	۰/۷۴	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۶	۳/۲۷	۱/۸۱	۰/۲۱	۰/۲۵	۰/۴۷	۰/۷۱	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۷	۳/۷۵	۱/۲۳	-۰/۴۵	۰/۲۱	۰/۶۷	۰/۶۸	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۸	۳/۲۲	۱/۲۶	۰/۱۱	۰/۱۳	۰/۵۸	۰/۶۴	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۹	۳/۶۱	۱/۶۹	۰/۵۳	۰/۱۱	۰/۶۴	۰/۸۲	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۱۰	۳/۳۷	۱/۶۵	۰/۴۴	۰/۱۷	۰/۶۹	۰/۸۰	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۱۱	۳/۴۱	۱/۹۲	-۰/۳۸	۰/۲۵	۰/۴۴	۰/۷۹	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۱۲	۳/۸۶	۱/۱۲	۰/۲۷	۰/۲۶	۰/۴۷	۰/۷۴	۰/۸۸	۰/۸۶
گویه ۱۳	۳/۷۰	۱/۲۷	۰/۲۴	۰/۱۹	۰/۴۳	۰/۷۳	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۱۴	۳/۹۲	۱/۲۵	۰/۰۹	۰/۱۴	۰/۵۱	۰/۷۱	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۱۵	۳/۱۵	۱/۶۴	-۰/۵۲	۰/۳۸	۰/۶۶	۰/۶۸	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۱۶	۳/۶۶	۱/۷۲	۰/۶۶	۰/۰۸	۰/۵۲	۰/۶۲	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۱۷	۳/۵۶	۱/۷۶	-۰/۱۹	۰/۱۷	۰/۵۴	۰/۸۲	۰/۸۷	۰/۸۷
گویه ۱۸	۳/۵۹	۱/۳۳	۰/۲۴	۰/۰۷	۰/۵۹	۰/۸۱	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۱۹	۴/۱۱	۱/۱۹	-۰/۲۳	۰/۴۹	۰/۴۹	۰/۷۹	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۲۰	۳/۹۶	۱/۲۸	-۰/۵۹	۰/۲۶	۰/۴۴	۰/۷۸	۰/۸۷	۰/۸۶
گویه ۲۱	۴/۰۵	۱/۵۷	۰/۴۷	۰/۱۵	۰/۵۳	۰/۷۳	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۲۲	۳/۷۸	۱/۷۸	۰/۱۶	۰/۱۱	۰/۴۵	۰/۷۱	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۲۳	۳/۸۱	۱/۲۳	-۰/۱۲	۰/۴۱	۰/۴۷	۰/۶۵	۰/۸۶	۰/۸۶
گویه ۲۴	۳/۲۲	۱/۴۹	۰/۲۲	۰/۲۷	۰/۵۲	۰/۶۲	۰/۸۶	۰/۸۶

به منظور بررسی برازش مدل سه عاملی استخراج شده، تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم بر روی داده‌های گروه دوم انجام شد که نتایج آن در ادامه گزارش می‌شود.

5. Normed Fit Index (NFI)
6. Non-Normed Fit Index (NNFI)
7. Incremental Fit Index (IFI)
8. Relative Fit Index (RFI)

1. Kaiser-Meyer-Olkin Measure of sampling adequacy
2. Bartlett's Test of Sphericity
3. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
4. Comparative Fit Index (CFI)

جدول ۲: ضرایب استاندارد شده و مقادیر t در مدل اندازه‌گیری صفات روشن شخصیت

مقدار t	ضرایب استاندارد	گویه‌ها
۶/۱۱	۰/۴۷	۱ برابیم دشوار است که ببینم چرا بعضی چیزها مردم را تا این اندازه ناراحت می‌کند.
۶/۵۶	۰/۵۰	۲ وقتی کسی احساس ناراحتی می‌کند، معمولاً می‌توانم درک کنم که چه احساسی دارد.
۷/۰۲	۰/۵۶	۳ به راحتی می‌توانم خودم را به جای دیگران بگذارم.
۶/۸۰	۰/۵۳	۴ برای من درک هیجان‌های دیگران کار سختی است.
۸/۲۲	۰/۷۷	۵ من می‌توانم تشخیص دهم چه زمانی دیگران ناراحت هستند، حتی وقتی که آنها چیزی نگویند.
۸/۶۶	۰/۸۹	۶ افرادی که با آنها هستم تأثیر شدیدی بر خلق من دارند.
۸/۵۵	۰/۸۶	۷ احساسات دیگران به هیچ وجه مرا آزار نمی‌دهد.
۸/۷۴	۰/۹۲	۸ وقتی که یکی از نزدیکانم خوشحال است، من تحت تأثیر قرار نمی‌گیرم.
۷/۹۴	۰/۵۴	۹ من نسبت به کسانی که کمتر از من خوشبخت هستند، احساس مهربانی و دلسوزی می‌کنم.
۷/۰۱	۰/۴۸	۱۰ قلب من به سوی افرادی که ناراحت هستند، پر می‌گردد.
۷/۳۹	۰/۵۱	۱۱ من خودم را به عنوان یک فرد تقریباً دل‌رحم توصیف می‌کنم.
۸/۶۶	۰/۶۵	۱۲ گاهی اوقات وقتی مردم در مورد مشکلاتشان صحبت می‌کنند، احساس می‌کنم اهمیتی برایم ندارد.
۹/۳۲	۰/۷۴	۱۳ اگر ببینم کسی روزهای سختی را می‌گذراند، سعی می‌کنم نسبت به او دلسوز باشم.
۱۰/۳۷	۰/۹۱	۱۴ وقتی دیگران احساس غم و اندوه می‌کنند، من سعی می‌کنم آنها را آرام کنم.
۱۰/۲۱	۰/۸۸	۱۵ وقتی دیگران دچار مشکل می‌شوند، معمولاً منتظر می‌مانم تا دیگران به آن رسیدگی و کمک کنند.
۱۰/۲۵	۰/۸۸	۱۶ دوست دارم هنگام مشکل در کنار دیگران باشم.
۷/۱۹	۰/۵۳	۱۷ داوطلب شدن برای کمک به کسی، بسیار پاداش‌دهنده است.
۷/۷۳	۰/۵۹	۱۸ من از راهنمایی‌گری‌هایی که گم شده‌اند، خوشم نمی‌آید.
۷/۶۷	۰/۵۸	۱۹ انجام کار داوطلبانه باعث می‌شود احساس خوشبختی کنم.
۸/۰۲	۰/۶۲	۲۰ کمک کردن به دیگران معمولاً تلف کردن وقت است.
۹/۵۷	۰/۸۶	۲۱ کمک کردن به مردم بیشتر از سود، باعث ضرر آنها می‌شود، چون آنها به جای خودشان، به دیگران تکیه می‌کنند.
۸/۷۱	۰/۷۲	۲۲ کمک به افراد سالخورده بر عهده من نیست، مگر این که عضوی از خانواده من باشند.
۹/۲۱	۰/۸۰	۲۳ کمک به فقرا کار درستی است.
۹/۴۶	۰/۸۵	۲۴ کودکان باید درباره اهمیت کمک به دیگران آموزش دریافت کنند.

جدول ۴: ضرایب همبستگی بین صفات روشن شخصیت و صفات تاریک

جدول ۳: شاخص‌های برازش مدل صفات سه‌گانه روشن شخصیت

شخصیت		نوع - دوستی	خودشیفتگی	ماکیاول	جامعه - ستیزی
همدلی	۰/۵۴**	۱			
شفقت	۰/۴۹**		۱		
نوع دوستی				۱	
خودشیفتگی	-۰/۱۳*	-۰/۰۹	-۰/۱۷*		
ماکیاولیسم	-۰/۳۶**	-۰/۳۳**	-۰/۳۹**	۱	
جامعه‌ستیزی	-۰/۴۱**	-۰/۴۵**	-۰/۵۱**	۰/۴۳**	۱

شاخص	درجه آزادی	مجدور	مجدور	ریشه	شاخص‌های	شاخص‌های	شاخص‌های	شاخص‌های	شاخص‌های
شاخص آزادی	۲۵۲	۷۰۸/۰۶	۲/۸۱	۰/۰۵	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۹۲
شاخص آزادی				خطای برآورد	نسبی	نسبی	نسبی	نسبی	نسبی

برای پاسخ‌گویی به سؤال مربوط به رابطه صفات روشن با صفات تاریک شخصیت، ضریب همبستگی بین مؤلفه‌های مقیاس صفات روشن شخصیت با مؤلفه‌های پرسشنامه دوجین کثیف محاسبه شد. ضرایب گزارش شده در ماتریس همبستگی نشانگر آن است که همبستگی بین صفات روشن همدلی، شفقت و نوع دوستی با صفات تاریک خودشیفتگی، ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی به‌استثنای رابطه بین دو صفت خودشیفتگی و شفقت، به‌صورت منفی معنادار است (جدول ۴).

**همبستگی‌ها در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

*همبستگی‌ها در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

برای مقایسه تفاوت‌های جنسیتی در صفات سه‌گانه روشن شخصیت، نمره‌های زنان و مردان با استفاده از تحلیل واریانس مقایسه شد. سطوح معنی‌داری آزمون لامبدای ویلکز ($F=7/56$ ؛ $p=0/001$) نشان داد که بین حداقل یکی از مؤلفه‌های صفات تاریک شخصیت بین زنان و مردان تفاوت وجود دارد. مقایسه نمره‌های زنان و مردان در هر یک از صفات سه‌گانه روشن شخصیت نشان داد که بین نمره‌های مردان و زنان در صفات سه‌گانه روشن شخصیت تفاوت معنادار وجود دارد. به‌طور کلی زنان در صفات سه‌گانه

همدلی، شفقت و نوع‌دوستی نمره‌های بالاتری را در مقایسه با مردان کسب کرده‌اند (جدول ۵).

جدول ۵: نتایج تحلیل واریانس چند متغیری برای مقایسه نمره‌های زنان

متغیر	جنس	مردان در صفات روشن شخصیت			
		میانگین و انحراف استاندارد	مجموع مجزورات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجزورات F
همدلی	زنان	(۳/۱۱) ۳۲/۰۷	۴۸۵/۱۴	۱	۵/۸۷
	مردان	(۴/۰۹) ۲۸/۱۱			
شفقت	زنان	(۳/۰۵) ۳۳/۲۳	۴۳۶/۵۹	۱	۴/۱۳
	مردان	(۳/۸۲) ۲۹/۶۶			
نوع‌دوستی	زنان	۳۳/۲۷(۳/۱۹) (۳/۵۲)	۳۷۹/۸۵	۱	۳/۴۹
	مردان	۳۱/۲۱			

بحث و نتیجه‌گیری

سنجش و ارزیابی رفتارهای جامعه‌پسند و به همین ترتیب صفات و ویژگی‌های مثبت و سازگارانۀ پشت این رفتارها به عنوان بخشی از حوزه روان‌شناسی مثبت‌نگر یا به‌پای روان‌شناسی مرضی رشد کرده است. پژوهش حاضر در وهله اول با هدف معرفی مدل صفات سه‌گانه روشن شخصیت و در وهله دوم معرفی ابزاری روا و پایا برای سنجش سه‌گانه‌های روشن شخصیت انجام شد. در این راستا، چندین سؤال مطرح شد مبنی بر این‌که آیا عامل‌های سه‌گانه همدلی، شفقت و نوع‌دوستی بر اساس داده‌های نمونه قابل استخراج است؛ آیا ساختار عاملی استخراج شده بر اساس مدل معادلات ساختاری از برازش مطلوب برخوردار است؛ آیا سه‌گانه‌های همدلی، شفقت و نوع‌دوستی به عنوان مؤلفه‌های مدل صفات روشن شخصیت با سه‌گانه‌های تاریک شامل ماکیاولیسم، خودشیفتگی و جامعه‌ستیزی همبستگی دارند؛ و در نهایت این‌که آیا بین مردان و زنان از لحاظ همدلی، شفقت و نوع‌دوستی تفاوت وجود دارد.

برای این منظور از ابتدا نمونه پژوهش به دو گروه ۲۰۰ نفری تقسیم و هر گروه به‌طور جداگانه با توجه به روش اعتباریابی متقاطع مورد بررسی قرار گرفت. اگرچه پژوهش‌هایی در دسترس است که برای انجام اعتباریابی متقاطع، فقط یک نمونه واحد را انتخاب کرده و ابتدا به روش تحلیل عاملی اکتشافی و سپس ساختار عاملی کشف شده را در همان نمونه از لحاظ برازش مدل ساختاری مورد آزمون قرار داده‌اند؛ ولی متخصصان حوزه روان‌سنجی پیشنهاد می‌کنند که انتخاب یک نمونه بسنده و تقسیم مساوی آن به دو گروه و اجرای هر کدام از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی بر روی گروه‌ها بهترین و دقیق‌ترین روش است. در بخش اول تحلیل با اجرای تحلیل عاملی اکتشافی به روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی آشکار شد که صفات روشن شخصیت دارای ساختار سه‌عاملی است. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که سه عامل همدلی، شفقت و نوع‌دوستی بخش قابل‌توجهی از واریانس مقیاس را تبیین کردند که در حدود ۵۸ درصد واریانس بود. همچنین بررسی

بارهای عاملی گویه‌ها نشان داد که همه ۲۴ گویه بر روی عامل‌های اختصاصی خودشان (مؤلفه همدلی شامل گویه‌های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸؛ شفقت شامل گویه‌های ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶ و مؤلفه نوع‌دوستی دربرگیرنده گویه‌های ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴) قرار داشتند که نشانگر همبستگی مؤلفه‌های سه‌گانه در دامنه ۰/۶۲ تا ۰/۸۴ قرار داشتند که نشانگر همبستگی بسیار بالای هر یک از گویه‌ها با عامل‌های مرتبط بود. در مطالعات تحلیل عاملی اکتشافی ابزارها معمولاً بار عاملی ۰/۳ به عنوان مقدار بحرانی در نظر گرفته می‌شود و گویه‌های دارای بار عاملی کمتر از ۰/۳ از مجموعه گویه‌ها حذف می‌شوند، چنانچه نشان داده شد کمترین بار عاملی در تحلیل ۰/۶۲ بود که نشانگر یک بار عاملی بسیار مطلوب است. از آنجا که هیچ پژوهشی بر روی مقیاس صفات روشن شخصیت انجام نشده است، لذا نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی صرفاً با نتایج پژوهش جانسون (۲۰۱۸) قابل مقایسه و همسو بود و یافته‌های آنها را مبنی بر ساختار سه‌عاملی مدل صفات روشن شخصیت را مورد تأیید قرار می‌دهد.

در بخش دوم تحلیل ساختار سه‌عاملی استخراج شده در گروه دوم از لحاظ برازش با داده‌ها و با استفاده از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. نتایج این تحلیل نیز نشان داد عامل صفات روشن شخصیت در مرتبه بالاتر از سه عامل مرتبه پایین شامل همدلی، شفقت و نوع‌دوستی تشکیل شده است و هر یک از این عامل‌های سه‌گانه به‌گونه‌ای دقیق و عاری از خطا توسط گویه‌ها اندازه‌گیری شده‌اند. بررسی ضرایب استاندارد نشان داد که بارهای عاملی در دامنه ۰/۴۷ تا ۰/۹۲ قرار دارند و از وضعیت مطلوبی برخوردار می‌باشند. این ضرایب در پژوهش سازنده اصلی مقیاس (جانسون، ۲۰۱۸) بین ۰/۳۷ تا ۰/۸۱ قرار داشت. آزمون برازش مدل اندازه‌گیری صفات روشن شخصیت از طریق محاسبه شاخص‌های برازش انجام گرفت. به علت حجم بالای نمونه مقدار شاخص مجذور کا معنادار بود و به جای شاخص مجذور کا بر درجه آزادی نشانگر برازش مطلوب مدل بود. شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) که میزان بد بودن مدل برازش شده را در مقایسه با مدل اشباع‌شده برآورد می‌نماید برابر با ۰/۰۵ بود. در یک حالت سخت‌گیرانه مقادیر برابر و کمتر از ۰/۰۵ با برازش خوب مدل است. مقادیر به دست آمده برای شاخص‌های برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص برازش هنجار شده (NFI)، شاخص برازش هنجار نشده (NNFI)، شاخص برازش فزاینده (IFI)، شاخص نیکویی نسبی (RFI) بالای ۰/۹ بود که حکایت از برازش مطلوب مدل دارند. یافته‌های حاصل از اجرای تحلیل عاملی تأییدی با یافته‌های تهیه‌کننده اصلی مقیاس (جانسون، ۲۰۱۸) به‌طور کامل همسویی داشت است و تأییدی بر برازش مدل سه‌عاملی صفات سه‌گانه روشن شخصیت در داده‌های حاصل از نمونه بود.

همچنین ضرایب همسانی درونی گویه‌های مقیاس صفات روشن شخصیت از طریق محاسبه آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۲ و برای مؤلفه‌های همدلی، شفقت و نوع‌دوستی به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۸ و ۰/۸۷ به دست آمد. به‌طورمعمول مقادیر بالای ۰/۷ در شاخص آلفای کرونباخ مقادیر قابل قبولی هستند.

یکی دیگر از سؤال‌هایی که پژوهش حاضر درصدد پاسخ‌گویی به آن بود ارتباط صفات سه‌گانه روشن شخصیت با صفات شخصیتی ضداجتماعی بود. در این زمینه پیش‌بینی شده بود که صفات سه‌گانه همدلی، شفقت و نوع‌دوستی به‌طور منفی و معنادار با صفات تاریک ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی همبسته باشند. به منظور بررسی رابطه بین مؤلفه‌های مدل‌های سه‌گانه روشن و تاریک شخصیت، ضرایب همبستگی بین صفات محاسبه شد. نتایج نشان داد که همه همبستگی‌ها به‌صورت منفی معنادار هستند. قوی‌ترین همبستگی صفات سه‌گانه روشن شخصیت با صفت جامعه‌ستیزی مشاهده شد، سپس نیرومندترین همبستگی صفات سه‌گانه روشن با صفت ماکیاولیسم بود؛ همبستگی بین صفات روشن شخصیت با صفت خودشیفتگی اگرچه معنادار بود ولی شدت همبستگی در مقایسه با دو صفت دیگر ضعیف بود. در این خصوص باید مطرح کرد که اگرچه اغلب پژوهش‌ها همبستگی منفی بین خودشیفتگی و همدلی را گزارش کرده‌اند (هیپر، هارت، میک، چیسک، سدیکیدز، ۲۰۱۴)، ولی پژوهش‌هایی نیز در دسترس است که نشان دهنده فقدان همبستگی معنادار بین خودشیفتگی و همدلی (جانسون و کراوسر، ۲۰۱۳؛ لی و گیونز، ۲۰۱۷) و خودشیفتگی و شفقت (لی و گیونز، ۲۰۱۷) می‌باشد. به‌طور کلی، این یافته‌ها قابل انتظار و همسو با پژوهش جانسون (۲۰۱۸) و سایر پژوهش‌هایی بود که رابطه صفات سه‌گانه تاریک را به عنوان ویژگی‌های شخصیتی ضداجتماعی با ویژگی‌های مثبت و اجتماع‌پسند مانند عامل توافق جویی و باوجدان بودن بررسی کرده بودند (پالاس و ویلیامز، ۲۰۰۲). صفات سه‌گانه تاریک شخصیت، یعنی ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی و خودشیفتگی دارای ویژگی‌های مشترکی مانند ناسازگاری، سنگدلی، فریب‌کاری، خودمحوری، فقدان صداقت و فروتنی و گرایش به بهره‌کشی بین‌فردی هستند. فقدان همدلی، فقدان احساس مهربانی و شفقت و نگرش‌های ضد نوع‌دوستانه نسبت به دیگران از ویژگی‌های برجسته افراد دارای صفات تاریک شخصیت به‌ویژه ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی هستند (یوسفی و پیری، ۱۳۹۵؛ یوسفی و ایمان‌زاد، ۱۳۹۷؛ یوسفی، احمدی و میرزا زاده، ۱۳۹۹).

همچنین به عنوان یک یافته جانبی آشکار شد که با توجه به جنسیت، بین صفات سه‌گانه همدلی، شفقت و نوع‌دوستی تفاوت وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش کافمن، یادن، هاید، تسویاما (۲۰۱۹) مبنی همبستگی مثبت بین زن بودن و صفات روشن شخصیت، پژوهش‌های کریستفمور، سیمپسون، کودای، گریگایت، یاکوبونی و فراری (۲۰۱۴) و شولته-روتز، مارکوویچ، شاه، فینک، پیکه (۲۰۰۸) مبنی بر تفاوت معنادار بین نمرات زنان و مردان از لحاظ همدلی، یایز، فلیچتتری، پراتز، ماستاندنو، گارسیا و همکاران، (۲۰۱۷) مبنی بر کسب نمرات بالاتر در شفقت توسط زنان در مقایسه با مردان در ابزارهای خود گزارشی، و پژوهش سالگادو (۲۰۱۸) مبنی بر نوع‌دوستی بالاتر زنان در مقایسه با مردان همسو است. تفاوت موجود بین زنان و مردان از لحاظ صفات روشن شخصیت به عوامل مختلفی اسناد شده است، یکی از قوی‌ترین تبیین‌ها متمرکز بر تفاوت‌های بیولوژیکی و تکاملی زنان در مقایسه با مردان است. به لحاظ تکاملی، زنان ممکن است به علت بر عهده داشتن نقش مراقبت و حمایت از کودکان، توجه، مهربانی و همدردی بیشتری را

تجربه کرده باشند (کریستفمور و همکاران، ۲۰۱۴). همچنین از آنجا که برانگیختگی هیجان‌ها در پدیدآیی رفتارهای اجتماع‌پسند بسیار اساسی است، لذا زنان در مقایسه با مردان در موقعیت‌های اجتماعی، توانایی نسبتاً بهتری برای شناسایی هیجان‌های اطرافیان نشان می‌دهند که ممکن است باعث آمادگی بیشتر آنها برای بروز رفتارهای اجتماع‌پسند شود.

هر پژوهشی در فرآیند آزمون فرضیه‌های مطرح شده و دستیابی به اهداف ترسیم شده ممکن است با محدودیت‌هایی مواجه شود؛ یکی از محدودیت‌های احتمالی پژوهش حاضر ممکن است گرایش آزمودنی‌ها به ارائه تصویر مثبت از خود باشد؛ علت این سوگیری می‌تواند ناشی از ماهیت مثبت سازه مورد سنجش و نیز خود-گزارشی بودن ابزار باشد. محدودیت دیگر پژوهش حاضر عدم امکان کنترل متغیرهای تأثیرگذار در صفات روشن شخصیت، مانند تجارب مهم زندگی، وضعیت اقتصادی-اجتماعی و سایر ویژگی‌های جمعیت شناختی بود که ممکن است تأثیرگذار باشند؛ در این زمینه طراحی و انجام پژوهش‌هایی که بتوانند رابطه صفات روشن شخصیت و متغیرهای متنوع جمعیت‌شناختی را بررسی نمایند، راهگشا خواهد بود. بدون شک زندگی اجتماعی انسان در سایه رفتارهای اجتماع‌پسندی مانند همدلی، شفقت و نوع‌دوستی رنگ و بوی بهتر و انسانی‌تری به خود خواهد گرفت، شاید مهمترین امتیاز پژوهش حاضر معرفی و انطباق ابزاری سودمند و کارا باشد که ارزیابی خصوصیات و صفات مثبت شخصیتی را در قالب یک مدل منسجم مقدر می‌سازد. معرفی مقیاس صفات روشن شخصیت می‌تواند در عمل منجر به توجه متخصصان، به‌ویژه مشاوران و روان‌شناسان به پایش صفات روشن شخصیت شود و زمینه را برای گسترش پژوهش‌ها با محوریت مدل صفات روشن شخصیت فراهم سازد. کاربرد این ابزار در پژوهش‌های علوم رفتاری به ویژه پژوهش‌های حوزه روان‌شناسی مثبت و رفتارهای اجتماع‌پسند می‌تواند سودمند واقع شود. همچنین مشاوران و روان‌شناسان فعال در حوزه روابط انسانی به ویژه مشاوره ازدواج و زوجین و نیز متخصصان فعال در حوزه روان‌شناسی سازمانی به ویژه گزینش و استخدام پرسنل و بهبود روابط انسانی در محیط کار، اجرا و کاربرد مقیاس صفات روشن شخصیت را که به سنجش صفات همدلی، شفقت و نوع‌دوستی می‌پردازد، از لحاظ بالینی سودمند خواهند یافت.

مؤلف اذعان می‌دارد که هیچ‌گونه تعارض منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود نداشته است و تمام مسئولیت از این بابت متوجه مؤلف است. همچنین در انجام پژوهش حاضر هیچ‌گونه حمایت مالی از طرف سازمانی دریافت نشده است.

قدردانی

نویسنده وظیفه خود می‌داند تا از دانشجویان شهید مدنی آذربایجان که در پژوهش حاضر شرکت و همکاری کردند، کمال تشکر و قدردانی خود را ابراز نماید.

منابع

- Baez S, Flichtentrei D, Prats M, Mastandueno R, García AM, et al. (2017) Men, women... who cares? A population-based study on sex differences and gender roles in empathy and moral cognition. *PLOS ONE* 12(6): e0179336. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0179336>.
- Baron-Cohen, S., & Wheelwright, S. (2004). The Empathy Quotient: An investigation of adults with Asperger syndrome or high functioning autism, and normal sex differences. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 34, 163-175.
- Batson, C. D. (2011). *Altruism in humans*. Oxford: Oxford University Press.
- Bird, G., & Viding, E. (2014). The self to other model of empathy: Providing a new framework for understanding empathy impairments in psychopathy, autism, and alexithymia. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 47, 520-532.
- Buckels, E. E., Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2013). Behavioral confirmation of everyday sadism. *Psychological Science*, 24, 2201-2209.
- Chabrol, H., Van Leeuwen, N., Rodgers, R., & Séjourné, N. (2009). Contributions of psychopathic, narcissistic, Machiavellian, and sadistic personality traits to juvenile delinquency. *Personality and Individual Differences*, 47, 734-739. doi:10.1016/j.paid.2009.06.020.
- Christov-Moore, L., Simpson, E. A., Coudé, G., Grigaityte, K., Iacoboni, M., & Ferrari, P. F. (2014). Empathy: Gender effects in brain and behavior. *Neuroscience and biobehavioral reviews*, 46 Pt 4(Pt 4), 604-627.
- Davis, M. H. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 113-126.
- Davis, M. H. (1996). *Empathy: A social psychological approach*. Oxford: Westview Pres.
- Habashi, M. M., Graziano, W. G., & Hoover, A. E. (2016). Searching for the prosocial personality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 42, 1177-1192.
- Hepper, E. G., Hart, C. M., Meek, R., Cisek, S., & Sedikides, C. (2014). Narcissism and empathy in young offenders and Non-offenders. *European Journal of Personality*, 28, 201-210.
- Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of the Basic Empathy Scale. *Journal of Adolescence*, 29, 589-611.
- Johnson, L.K.D. (2018). *The Light Triad Scale: Developing and Validating a Preliminary Measure of Prosocial Orientation*. A thesis for the degree in Master of Science of psychology, University of Western, Ontario, Canada.
- Jonason, P. K., & Krause, L. (2013). The emotional deficits associated with the Dark Triad traits: Cognitive empathy, affective empathy, and alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 55, 532-537.
- Jonason, P. K., Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*, 22, 420-432.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21, 28-41.
- محسنین، شهریار، اسفیدانی، محمد رحیم. (۱۳۹۲). مدل‌سازی معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار لیزرل. تهران: مهربان نشر.
- هومن، حیدر علی. (۱۳۹۱). مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل. تهران: انتشارات سمت.
- یوسفی، رحیم، پیری، فائزه. (۱۳۹۵). ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه دوجین کثیف. *مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی*، ۲۲ (۱): ۶۷-۷۶.
- یوسفی، رحیم، ایمان زاد، آسان. (۱۳۹۷). اعتباریابی مدل صفات چهارگانه تاریک شخصیت. *مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی*، ۲۴ (۲): ۱۹۰-۲۰۱.
- یوسفی، رحیم، احمدی، عزت‌الله، میرزا زاده، افسانه. (۱۴۰۰). اعتباریابی مدل صفات پنج‌گانه تاریک شخصیت. *مجله پژوهش‌های نوین روان‌شناختی*، ۱۶ (۶۱): ۹۵-۱۱۰.

- Kaufman, S.B., Yaden, D.B., Hyde, E., and Tsukayama, E. (2019). The Light vs. Dark Triad of Personality: Contrasting Two Very Different Profiles of Human Nature. *Frontiers in Psychology*, 10:467.
- Kanov, J. M., Maitlis, S., Worline, M. C., Dutton, J. E., Frost, P. J., & Lilius, J. M. (2004). Compassion in organizational life. *American Behavioral Scientist*, 47, 808-827.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd edition). New York: Guilford Press.
- Knafo-Noam, A., Uzefovsky, F., Israel, S., Davidov, M., and Zahn-Waxler, C. (2015). The prosocial personality and its facets: genetic and environmental architecture of mother-reported behavior of 7-year-old twins. *Front. Psychol.* 6:112.
- Lee, S. A., & Gibbons, J. A. (2017). The Dark Triad and compassion: Psychopathy and narcissism's unique connections to observed suffering. *Personality and Individual Differences*, 116, 336-342.
- Nickell, G. (1998). The Helping Attitudes Scale. Paper presented at 106th Annual Convention of the American Psychological Association at San Francisco, August 1998.
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556-563.
- Penner, L. A. (2002). The causes of sustained volunteerism: An interactionist perspective. *Journal of Social Issues*, 58, 447-468.
- Pommier, E. A. (2010). The compassion scale (Order No. 3445994). (Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (855633530)).
- Rankin, K. P., Kramer, J. H., & Miller, B. L. (2005). Patterns of cognitive and emotional empathy in frontotemporal lobar degeneration. *Cognitive and Behavioral Neurology*, 18, 28-36.
- Reniers, Renate L. E. P., Corcoran, R., Drake, R., Shryane, N. M., & Völlm, B. A. (2011). The QCAE: A questionnaire of cognitive and affective empathy. *Journal of Personality Assessment*, 93, 84-95.
- Rushton, J. P., Chrisjohn, R. D., & Cynthia Fekken, G. (1981). The altruistic personality and the self-report altruism scale. *Personality and Individual Differences*, 2, 293-302.
- Salgado M. (2018). Gender-Biased Expectations of Altruism in Adolescents. *Frontiers in psychology*, 9, 484.
- Schulte-Rüther, M., Markowitsch, H. J., Shah, N. J., Fink, G. R., & Piefke, M. (2008). Gender differences in brain networks supporting empathy. *NeuroImage*, 42(1), 393-403.
- Singer, T., & Klimecki, O. M. (2014). Empathy and compassion. *Current Biology*, 24, R875-R878.
- Spreng, R. N., McKinnon, M. C., Mar, R. A., & Levine, B. (2009). The Toronto Empathy Questionnaire: Scale development and initial validation of a factor-analytic solution to multiple empathy measures. *Journal of Personality Assessment*, 91, 62-71.
- Staub, E. (2003). *The psychology of good and evil: Why children, adults, and groups help and harm others*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Strauss, C., Lever Taylor, B., Gu, J., Kuyken, W., Baer, R., Jones, F., & Cavanagh, K. (2016). What is compassion and how can we measure it? A review of definitions and measures. *Clinical Psychology Review*, 47, 15-27.
- Thielmann, I., Spadaro, G., & Balliet, D. (2020). Personality and prosocial behavior: A theoretical framework and meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 146(1), 30-90.
- Vachon, D. D., & Lynam, D. R. (2016). Fixing the problem with empathy: Development and validation of the affective and cognitive measure of empathy. *Assessment*, 23, 135-149.
- Zeigler-Hill, V., & Marcus, D. K. (2016). *The dark side of personality*. Washington, DC: American Psychological Association.